

Olay Yeri Koruma

TEMEL KAVRAMLAR

1. OLAY: Olay, kanunlarda açıkça suç olarak belirtilen fiil ve hareketlerin belli bir zaman ve mekanda gerçekleşmesidir,

2. OLAY YERİ: Olay yeri de olayın işleniş anının, mağdur ve suç sanıkları ile ilişkisinin saptanabildiği dinamik bölgeyi ifade eder. Olay yerinde bu ilişkilerin saptanması çalışmalarını kapsayan olay yeri incelemesi, adli görevin en önemli bölümünü oluşturur. Olay yeri araştırmasında, olay yerinin sistemli incelenmesi, olayı aydınlatmak için gerekli delillerin neler olabileceğine karar verilmesi ve bu delillerin olay yerinden toplanarak değerlendirilmesi gerekir.

Genellikle meskende hırsızlık, silahlı saldırı, soygun, ırza tecavüz ve öldürme gibi şiddet suçları önceden belirlenemeyen unsurlarla işlenir ve mücadele gerektirir. Bu tür olaylarda suçlu; mağdur, olay yerindeki çeşitli nesnelere ve fiziksel çevresi ile etkileşimde bulunur ve temas eder. Her temas da, olay yerinde bir artık bırakır. Örneğin; bir aracın yayaya çarpması halinde, araçtan gelen cam ve boya gibi artıklar yaya üzerinde, yayadan gelen kan, kumaş lifi, kıl gibi artıklar ise aracın üzerinde kalabilir. Bu nedenle olay yeri incelemesinde "Her temas bir artık bırakır" prensibinden yararlanılır.

3. OLAY YERİ İNCELEMESİNİN AMACI: Olayların işlenmesinde suçluların, ne kadar planlı hareket ederlerse etsinler, mutlaka hata yapacaklarını unutmamak gerekir. İşlenen hatalar sadece o olayda yapılmış ya da suçlunun alışkanlık haline getirmiş olduğu hareket tarzları olabilir. Suçlunun bu hataları olay yeri araştırmasında bizim için ipucu olacaktır. Olayların aydınlatılmasında yararlı olabilecek birçok ipucu ve delili olay yerini araştırmakla bulabiliriz. Çünkü olay yeri araştırması, bize, başka türlü elde etmemize imkân olmayan çok ve çeşitli bilgiler verecektir. Bu nedenle olay yeri incelemesi sistemli bir şekilde usulüne uygun olarak mutlaka olmalı ve deliller aranmalıdır.

Her olayda mutlaka delilleri aramak ve bulmak gerekir. Aksi halde olayın aydınlatılması mümkün olmaz. Bazen suçu işlemediği halde o suçu işlemiş gibi itirafta bulunanlara rastlanılmaktadır. Bu gibi durumlarda olay yerinden elde edilen deliller ve suçun işleniş biçimi ile itiraf arasındaki uygunluk ya da çelişkileri tespit etmek gerekir. Çünkü amaç suçu bulmak değil, asıl suçluyu bulmaktır. Olay yeri araştırmasında elde edilen deliller, söz konusu zanlının SUÇLULUĞUNU ya da SUÇSUZLUĞUNU ortaya çıkarırlar. Olaya el konulduğunda, olayın doğru1uk derecesinin anlaşılması için, olay yerine gidilmesi, olay gerçekten meydana gelmişse olay yeri araştırmasının yapılması zorunludur. Ancak, uygulamada bu zorunluluğun ihmal edildiği bir gerçektir. Oysa suçlu ya da sanığa kötü muamele

uygulamadan, herhangi bir şüpheden uzak, fiziksel delillerle masumiyet veya suçluluğunun kesin olarak belirlenmesi ve sonucu telafi olunamayacak adli hata ve yanlışları önleme, olay yerinin bilimsel yöntemlerle incelenmesine ve Fiziksel delillerin etkili kullanımına bağlıdır. Olay yerine planlı olarak ve süratle gidilmesi gerekir. Plan önceden ayrıntılı bir şekilde hazırlanır.

BULGU; Olay yeri incelemesi sırasında olay yeri-fail-mağdur ilişkisini ortaya koymak amacıyla elde edilen her türlü materyale **BULGU** denir.

DELİL; Meydana gelen bir suçun aydınlatılması ve şüphelilerinin tespitine yarayan her türlü ispat vasıtasına **DELİL** denir.

MADDİ SUÇ DELİLİ; İşlenen suçun yeniden canlandırılmasına, failinin tespitine, şüpheli-mağdur ve olay yeri arasındaki ilişkinin tespitine yarayacak, laboratuvarlarda bilimsel yöntem ve tekniklerle uzmanlar tarafından incelenip işlem gördükten sonra soruşturma ve yargılama sürecinde ispat vasıtası olarak kullanılacak herhangi bir nesne veya iz **MADDİ SUÇ DELİLİ** denir.

DELİLLERİN FAYDALARI;

- İşlenmiş bir suçu ispat edebilir ve suçun anahtar unsurunu belirler.
- Fail mağdur ve olay yeri arasındaki ilişkiyi ortaya koyar.
- Fail, mağdur, maktul ve suça katılan kişilerin kimliğini belirler.
- Şüphelinin suçsuzluğunu ispat edebilir ya da suçunu kabullenmesini ve itiraflarını sağlayabilir.
- Mağdurun ifadesinin gerçek olup olmadığını belirler.
- Suça katılanların işlenen suçtaki kusurluluk derecelerinin tespitine yardımcı olur.
- Görgü tanıklarının beyanından daha güvenilirdir.
- Suçun işleniş şeklinin tespitine yarar.
- Suçun psikolojik karakterlerinin tespitine yarar.
- Diğer benzeri olaylarla ilişkilerini tespit eder.

DELİLLERİN ÖZELLİKLERİ;

- Mantıklı ve gerçekçi olmalı. (Elle tutulur gözle görülür somut nesnelere oluşmalı, hayal ürünü olmamalıdır.)
- Olayı temsil edici olmalıdır. (Olayla ilişkili olmalı, olay içinde yer almalı, suçun unsurlarından biri olmalıdır.)
- Kanuna aykırı olmamalıdır. (Hukuki ve bilimsel yollarla elde edilebilmelidir.)

SORUŞTURMA SÜRECİ; Soruşturma süreci olayın haber alınması ile birlikte başlar, tahkikat evraklarının adli makamlara intikali ile sona erer. Ancak adli açıdan soruşturma süreci adli makamlarca devam ettirilir.

Bu süreç içerisinde özel veya genel kolluk olaya ilk müdahaleyi yaparak acele tedbirleri alır. Olay yeri inceleme ekibi olay yerini inceleyerek delilleri toplar ve laboratuvar incelemesini yapar. Soruşturma ekibi ise olayın sebep sonuç ilişkisini araştırır ve ifadeleri alır.

İLK EKİP; Adli bir olaya ilk müdahale eden ekiptir.

SORUŞTURMA EKİBİ; Olaya fiilen el koyan arama ve araştırma işlemlerini yapan, suçun aydınlatılması için acele tedbirleri alan, mağdur, şüpheli ve tanıkların beyanlarını tespit eden, soruşturma evrakını Cumhuriyet Savcılığına teslim eden görevli ve yetkili ekiptir.

OLAY YERİ İNCELEME EKİBİ; Olay yerinin incelenmesi, delillerin tespit edilmesi, belgelenmesi, transferi, ambalajlanması ve değerlendirilmesi konularında eğitim alarak uzmanlaşmış, bilimsel yöntem ve usullerle inceleme yapabilecek kapasite ve teknik donanıma sahip uzmanlardan oluşan ekiptir.

OLAY SORUŞTURMA SORUMLUSU; Olay yeri incelemesi bir tim görevidir. Yalnızca olay yeri inceleme uzmanlarının ya da soruşturma personelinin her konuyu bilmesine ve yapmasına imkân yoktur. Bu, yasal olarak da mümkün olmayabilir. Adli tabip, patolog, savcı ve diğer uzman personelin de yardım ve işbirliği ile olayın çözülmesi, başarı için gereklidir. Olay soruşturma sorumlusu, soruşturmayı yönetmek ve görev dağıtımını yapmak, olayla ilgili ekiplerin kendi aralarında ve diğer birimlerle işbirliği ve eşgüdümünü sağlamakla görevlidir. Olay yeri incelemesi konusunda yetiştirilmiş ve planda belirlenmiş bir olay soruşturma sorumlusu yoksa bu görevli ilgili birim görevlilerinden seçilir.

OLAY YERİNİN KORUNMASININ ÖNEMİ;

Adaletin sağlıklı işlenmesini sağlayan en önemli faktör; suçtaki karanlık noktaların maddi delillerle aydınlatılması ve olayların çözülmesinde bilimsel yöntemlerin kullanılmasıdır.

Mahkemelerdeki davaların çoğunun takipsizlik ve beraatla sonuçlanmasının, davaların uzun sürmesinin nedeni mahkemelere yeterli maddi delil sunulamamasından kaynaklanmaktadır.

İnsanlar tanıklıktan kaçabilirler. Ancak deliller tanıklık yapmaktan çekinmezler.

“EN DOĞRU BİLGİ İLK BİLGİDİR”

Bu bilgiler iyi muhafaza edildiği takdirde mahkemelerin karar vermesi kolaylaşacak ve davalar uzamayacaktır.

OLAY YERİNDE GENEL OLARAK YAPILMASI GEREKENLER;

- Olaya ve olay yerine hakim olmaya çalışın.
- Olayın ne olduğunu tam olarak anlamaya çalışın.
- Olayı derhal genel kolluğa bildirin.
- Yaralı varsa ambulans isteyin.
- Tespitlerinizi mutlaka not edin.
- Olay yerine giriş çıkış yapılan yerleri not edin.
- Olayın sınırlarını ve etki alanını belirleyin. Gerekliyse emniyet şeridini genişletin.
- Kalabalığı sakinleştirin. Gerekliğinde destek ekip isteyin.
- Olay yerinin sizin için güvenli olduğundan emin olun. Can güvenliğiniz için gerekli tedbirleri alın. **ÖNCE SİZİN CANINIZ.**
- Hava koşullarını dikkate alın.

OLAY YERİNİN KORUNMASINDA YAPILAN HATALAR;

1. Olay yerinin ve ilgisiz kişilerden korunamaması.
2. İlk müdahalede olay yerinin, yakın ve geniş çevresinin tam tespit edilememesi.
3. İlgisiz personelin olay yerine girmesi.
4. Güvenlik şeridinin ihmal edilmesi.
5. Özellikle bomba ve patlama olaylarına karşı personelin dikkatsiz davranması. (olayın ciddiyetinin kavranamaması)
6. Olay yerine girildiği halde bunun ilgililere bildirilmemesi.
7. Olay yerinde her şeyin delil olabileceğinin göz ardı edilmesi
8. Gözlem altına alınan şüpheliler hakkında inceleme ekibine bilgi verilmemesi, birbirleri ve çevre ile temaslarının önlenememesi.
9. Olay yerinden sevk edilen yaralıların yerleri ve durumları hakkında bilgi verilmemesi.
10. Delillerin muhafazası konusunda gerekli hassasiyetin gösterilmemesi.
11. Olay yeri korumasında olan personelin eğitilmemesi sonucunda yanlış koruma tedbirlerine baş vurma.
12. Olay yerinde gereğinden fazla personel bulunması ve amaçsızca dolaşmaları.
13. Delilleri muhafaza ettiğimizi zannederken bozmak.
14. Olay yerinde bulunan personelin ben bilirim edasıyla lakayt davranması ve duyarlılığını kaybetmesi.
15. Olay yerinin engebeli olması durumunda delillerin yerlerinin tespit edilememesi.
16. Delillere dokunularak, yerlerinin değişmesine, kirlenmesine veya bozulmasına sebebiyet vermek.
17. Olay yerine dışarıdan iz, nesne veya maddelerin bırakılması.
18. Uzman personel ve diğer personelin aralarında iletişimsiz çalışmaları.
19. Olay yerine giren kişilerin ve olay yerindeki davranışlarının kayıt altına alınmaması.
20. Koruma tedbirlerine zamanından önce son verilmesi.

OLAY YERİNDE GENEL OLARAK YAPILMAMASI GEREKENLER;

- Olay yerine girme!
- Olay yerine görevli personel haricinde kimsenin girmesine izin verme!
- Delillere dokunma! Yerlerini değiştirme!
- Basına ve meraklı kalabalığa bilgi verme!
- Heyecan korku ve telaş içerisinde olma!
- Taraflara sert ve kaba davranma!
- Olay yerinde herhangi bir şey yenilip içilmesine izin verme!
- Taraflı davranıyor hissi oluşturma!
- Tutum ve davranışlarıyla ikinci bir olaya sebep olma!
- Şüpheli ve mağduru aynı mekanda bulundurma!
- Şüpheliyi daha sonra tekrar olay yerine götürme!
- Gereksiz yorum yapma!

OLAY YERİNİN SİSTEMLİ KORUNMASININ AŞAMALARI;

a. OLAYIN GEÇTİĞİ ALANIN KORUNMASI;

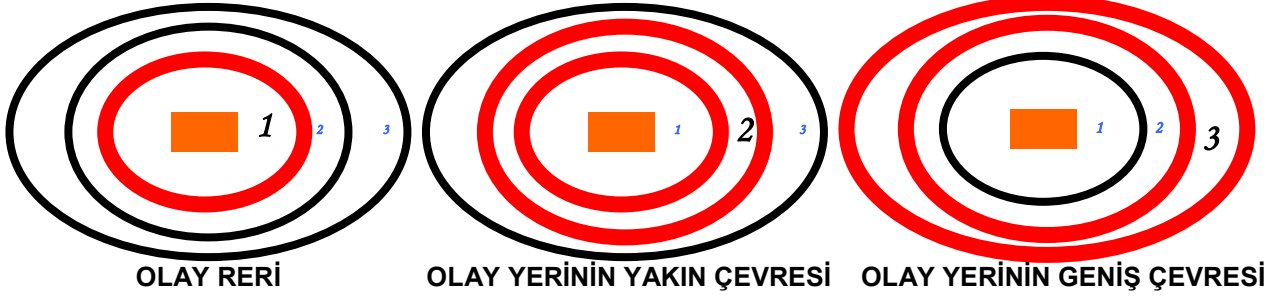
- Olayın merkezi olması dolayısıyla potansiyel suç delilleri yoğun olarak burada bulunur.
- Bu alan kapalı bir alan ise mutlaka koruma tedbirleri alınmalı, alana kimsenin girmesine izin verilmemelidir.
- Açık alanlardaki olay yerlerinde mutlaka şeritle çevirme yöntemi kullanılmalıdır.

b. OLAY YERİNİN YAKIN ÇEVRESİNİN KORUNMASI;

- Kapalı alanlarda olay yeri ile bağlantısı olan bitişik apartman dairesi, koridor, yangın merdiveni, giriş kapısı bahçe ve bahçe kapısıdır.
- Açık alanlarda suçun işlendiği yerin yakın çevresini kapsar.
- Delillerin ikinci öncelikli bulunabileceği alanlardır.
- Genelde şüphelinin olay yerine girişte ve çıkışta bırakabileceği delillerin olabileceği yerlerdir.

c. OLAY YERİNİN GENİŞ ÇEVRESİNİN KORUNMASI;

- Delillerin üçüncü öncelikli bulunabileceği alanlardır.
- Olay yerine gidilirken delillerin daha geniş bir alanda bulunabileceği değerlendirilmelidir.
- Genelde işletme ile sınırlı olabileceği gibi olay yerinin komşu işletmeye yakın olması durumunda komşu işletmenin alanını da kapsar. Buralarda da tedbir alınması gerekir.

FARKLI ALANLARDA OLAY YERİNİN KORUNMASI;

KAPALI ALANLAR;

- İkamet veya işyeri olarak kullanılan sınırlı kapalı alanlardır.
- Alan korumaya alınarak, ilgisiz kişilerin olay yerine girmeleri, olay yerinin konumunu değiştirmeleri önlenmelidir.
- Gerekirse kapı ve pencereler kapatılarak, olay yerinin hava şartlarından ve kasıtlı değiştirme girişimlerinden korunması sağlanmalıdır. Ancak bu durum not edilerek, genel kolluğa izah edilmelidir. Bu işlem yapılırken iz bırakmamaya, delillerin yerlerinin değiştirilmemesine özellikle dikkat edilmelidir.
- Kapılar, pencereler, ışıklar, perde veya kepenklerin durumu ile koku-duman belirtisi (barut, sigara, parfüm, gaz vs.) veya faaliyet belirtisi (yemek, bulaşık, temizlik vs.) olup olmadığı tespit edilerek muhtemel şüphelilerin yakalanması çalışmalarında dikkate alınır.

KAPALI ALANLARDA DİKKAT EDİLECEK YERLER

Merdivenler, geçitler, giriş yeri, cadde ile bitişik yerler ve yakın çevre: Kandamları, parmaklıklarda parmak izleri, suçlunun bıraktığı ya da attığı nesnelere, aydınlatmalar, varsa asansör, çöp kovaları,

Dış kapılar: Kilit, sürgü demiri, giriş için zorlama kırma izleri, kapı ziline çalışıp çalışmadığı.

Pencereler: Kilitli, kilitlenme pozisyonu, kırıp girme izleri, giriş için muhtemel görüntüler, perdelerin durumu, güneşlik ve pencere dışında görülen işaretler,

Posta kutusu: Gazete, mektup ve dokümanların tarihi

İçerideki gazete, posta, süt siparişler vb.: Tarih işaretleri, mektupların açılıp açılmadığı, okunup okunmadığı, süt şişelerinin sayısı,

İç kapılar: Sürgü kilitleri, anahtarların hangi yönde olduğu,

Hol giriş: Elbise ve nesnelere varlığı, dış giyecekler, şapka, şemsiye, başlık, atkı, eldiven, çizmeler vb,

Işıklar: Olay yerinde hangi ışıkların açık olduğu, elektrik saati ve numarası,

Isıtma koşulları: Ateş, soba vb. olup olmadığı, yanma durumu, küllerin incelenmesi vb,

Pişirme koşulları: Ocak ve fırın üzerinde bulunanlar, ısıtmak ya da pişirmek için bir şey olup olmadığı,

Kokular: Gaz, barut, ağır sigara-tütün kokusu, alkol, parfüm kokusu vb,

Saatler: Saatlerin çalışıp çalışmadığı, doğru zamanı göstermesi, durması, çalar saatin kurulduğu saat,

Parti işareti: Şişe sayısı, üzerindeki etiketler, bardak ve değişik kaplar, karıştırılmış nesnelere, sigara izmaritleri, kaç kişilik olduğu, bulaşık durumu ve parmak izleri,

Kül tablası ve içindekiler: Tütün kalıntıları, sigara izmaritleri, sigara markaları, yanmış kibritler,

Çekmeceler, masa ve diğer bölmeler: Kapalı, kilitli, anahtarın hangi çekmecede olduğu, çekmecelerin çekilmiş hali, acele arama belirtileri, bozukluk para, banka çek ve defteri vb,

Çöp sepeti: Buruşmuş kağıtlar, tıraş kapları, yırtılmış mektuplar ve suçlu tarafından atılmış nesnelere,

Mutfak, yatak odası, tuvalet: Havlular el bezleri vb. kan damlalarını gösterir nesnelere, yatak üzerinde kan var mı? Banyo, tuvalet, şüpheli nesnelere ve bunlar üzerinde parmak izi ve kullanılan kâğıtlar, Hasarlı tavan, duvar ve diğer mobilyalar: Bunların suçla ilişkisi, alçı işaretleri ya da lekeleri.

Çıkarılmış elbiseler: Elbiselerin yerleri, şekli, ters yüz olmuş kısımları, düzgün şekilde asılı bulunup bulunmadığı,

Genel düzensizlik: Tipik şiddet ve mücadele sonucu mu olduğu? Evin temizlenme durumu,

Atış: Kovan, mermi çekirdeği, fişek vb,

Asılma ve boğma: İpin çabuk bağlanıp bağlanmadığı, olay yerinden sağlanma durumu,

İntihar notu: Notu mağdurun yazıp yazmadığı, yazmada kullanılan malzemelerin bulunması, başka kâğıt üzerinde yazılıp yazılmadığı, birden fazla notun olup olmadığı, parmak izlerinin araştırılması,

Saklama yerleri: Silah vb. nesnelere saklanabileceği yerler, yüksek mobilyalar ve bunların araları, duvar, kitap arkaları, yatak çarşafı, ısınma malzemelerinin arkası, yüksek raflar, mutfak dolapları,

Dışkı yığınları: Bunların durumu da zaman hakkında vb. bilgi verebilir.

Bu tür yerlerin aranması özellikle öldürme olayları gibi önemli olaylarda yapılmalı, elde edilen deliller değerlendirilmek üzere korunmalıdır.

AÇIK ALANLAR;

- Delillerin hava şartları ve insanlardan en çok etkilenebileceği alanlar açık alanlar olduğundan koruma tedbirlerinde dikkatli olunması ve çok personel ile korunması gerekir.
- İkaz malzemeleri (emniyet şeridi vs.) ve takviye personel hemen temin edilmelidir.
- Hava şartlarından etkilenebilecek deliller usulüne uygun olarak muhafaza edilmelidir.
- Olayın başladığı, geliştiği ve bittiği alan tespit edilerek yeterli alan muhafaza altında tutulmalıdır.
- Alanın çok geniş olması halinde yeterli personel ile alanlar ayrı ayrı muhafaza edilmelidir.

ISLAK VE SU ALTINDAKİ ALANLAR;

- Olay yerinde durumdaki etkilenmeyecek personel bulundurulmalıdır.
- Geniş bir alan muhafaza altına alınmalıdır.
- Gerekirse olay yerine balık adam timleri çağırılmalı, su altı çalışması yapacak personele rahat bir çalışma ortamı sağlanmalıdır.
- Muhafaza altına alınan bölgeye ilgisiz kişilerin girişine izin verilmemelidir.

ŞÜPHELİ PAKET VE PATLAMA OLAYLARINDA YAPILMASI GEREKENLER;

- Şüpheli paketin bulunduğu alan süratle insanlardan boşaltılmalıdır.
- Boşaltma sırasında insanlar şüpheli paketin yakınından geçirilmemelidir.
- Şüpheli paket yola yakın ise (1-40m) yol genel kolluğa bildirilerek, yol araç ve yaya trafiğine kapatılmalıdır.
- Çevre kordon altına alınmalı, kordon içerisine görevliler dahil kimse alınmamalıdır.
- Olayı görenler tespit edilip, bomba imha uzmanının sorgulama yapmasına hazır bekletilmelidir.
- Bomba imha uzmanının rahat çalışmasına imkan sağlanmalıdır. Özellikle basın mensuplarının flaşla fotoğraf çekmesine izin verilmemelidir. (şüpheli paket güçlü ışığa duyarlı bir bomba olabilir veya ışık bomba imha uzmanının gözünü alabilir.)
- Şüpheli paketin yanında kesinlikle telsiz, telsiz telefon ve cep telefonu gibi haberleşme vasıtaları kullanılmamalıdır

OLAY YERİNİN KORUNMA SÜRESİ;

- Olay yerinin korunması, inceleme işlemlerinin tamamlanmasına kadar devam ettirilir.
- Hava şartları ve gece durumlarına göre daha sonra yapılacak olay yeri incelemelerine kadar olay yerinin muhafaza edilmesine devam edilir.
- Olay soruşturma sorumlusu veya Cumhuriyet Savcısının isteği üzerine olay yerinin korunmasına son verilir.

İLK EKİP

- Olaya ilk müdahale eden ekiptir.
- İlk ekip genel kolluk olabileceği gibi özel kolluk ta olabilir. Olaya vatandaş veya özel uzmanlık alanı olan birimler (itfaiye, sağlık ekibi vs.) ilk müdahaleyi yapmış olsalar bile olay yerine gelen özel veya genel kolluk ilk ekip sayılır.

İLK GÖREVLİ EKİBİN BİLMESİ GEREKEN KONULAR

- Yetki ve sorumluluklarını iyi bilmelidir.
- Deneyimi olmasa da zihinsel olarak kendini hazırlamalıdır.
- Bir olayda nelerin delil olabileceğini bilmelidir.
- Delillerle ilgili alınacak koruma tedbirlerini bilmelidir.
- Olay yeri psikolojisini bilmeli ve olay yerinde buna göre davranmalıdır. Deneyim çok önemlidir.
- Bu sebeple olaylara angarya olarak değil kazanılacak tecrübe gözülüyle bakılmalıdır.
- Kişisel koruyucu sağlık önlemlerini almalıdır.
- Silahını çok iyi kullanmalı ve bu konudaki mevzuatı çok iyi bilmelidir.
- Olay yeri ilgisiz kişilerden arındırılmalı, insanlarla azami seviyede etkili iletişim kurulmalıdır.

İLK EKİBİN YAPMASI GEREKENLER

1. Devam eden olaya müdahale edilir ve kontrol altına alınır.
2. Olay genel kolluğa derhal bildirilir.
3. Şüpheli yakalanarak muhafaza altına alınır.
4. Yaralı varsa ambulans istenir.
5. Olay Güvenlik Amirine bildirilir.
6. Kapalı ya da tehlikeli yerde kalan kişiler tahliye edilir.
7. Personel ve çevredeki insanların can güvenliği sağlanır.
8. Olay yeri geniş hatlarıyla koruma altına alınır ve güvenlik şeridi çekilir.
9. Olayın görgü tanıkları muhafaza altına alınır.
10. Olay bir otomobilde olmuş ise hem otomobil hem de çevresi muhafaza altına alınır.
11. Delilleri koruma konusunda hava şartları dikkate alınmalıdır.
12. Olay yerindeki; kan, vücut sıvıları, gaz ve patlayıcılardan uzak durulmalı, çevredeki insanlar da uzak tutulmalıdır.
13. Olay yerinin herkes için güvenli olabilmesi amacıyla ilgili birimlere (itfaiye, doğal gaz müdahale ekibi, bomba imha uzmanı vs.) haber verilir
14. Gelişmeler not edilerek genel kolluk gelince bildirilir.
15. Acil durumlar dışında olay yerine girilmez.
16. Meraklı kalabalık uzaklaştırılır.
17. Basına ve meraklı kalabalığa bilgi verilmez.
18. Olay yerinden sevk edilen yaralıların buldukları yer ve konumu ile sevk edildikleri hastane ile ilgili bilgi edinilir.
19. Olay yerine zorunlu olarak girenlerin kimlikleri, giriş nedenleri giriş-çıkış zamanı not edilir.
20. Olayın taraflarıyla yapılan konuşmalarda yorum yapmaktan kaçınılır.
21. Güvenlik personeli heyecan korku ve panik içerisinde olmamalıdır. Aksi takdirde olaya hakim olamaz.
22. Olayda kullanıldığı düşünülen araçlar yerinden hareket ettirilmemeli ve dokunulmamalıdır.
23. Güvenlik kameralarının kayıtları muhafaza altına alınmalıdır.
24. Genel kolluk gelince yaptığımız her şey izah edilmelidir.
25. Şüpheli ile mağdur aynı mekanda tutulmamalıdır. Birbirleri ile ve çevre ile irtibatları kesilmelidir.

OLAY YERİNDE BULUNABİLECEK DELİLLER

DELİLLERİN BULUNABİLECEĞİ YERLER

1. Olayın gerçekleştiği dinamik alandan.
2. Maktul veya mağdur üzerinden.
3. Maktul veya mağdurun kullandığı yerlerden. (İş yeri araç, ikamet, gidiş geliş güzergahları vs.)
4. Şüpheli üzerinden.
5. Şüphelinin olay yerine geliş ve gidiş güzergahlarından.
6. Şüphelinin kullandığı yerlerden.
7. Olayla ilgili daha sonra tespit edilebilecek yerlerden. (İtiraf sonucu yeni belirlenen alanlardan)

MADDİ SUÇ DELİLLERİ; (Biyolojik Deliller): Kan. Kıl. Tükürük. Ter. Burun akıntısı. İdrar. Kemik. Tırnak. Doku parçası. Dışkı, Kepek ve deri döküntüleri Tecavüze uğrayanlardan alınan anal veya vajinal svap. Saldırgan üzerinden alınan penis svabı.

MADDİ SUÇ DELİLLERİ; (Kimyasal Deliller): Boyalar. İlaçlar. Patlayıcı maddeler. Polimer ve yapıştırıcı maddeler. Şişe-cam parçaları. (Toz halindeki yangını çabuklaştırıcı parçalar) Yanıcı ve yakıcı maddeler, Atış artıkları Toksik maddeler. Narkotik ve uyuşturucu maddeler. Diğer kimyevi maddeler. Ateşli silah yarası svabı. El svabı.

MADDİ SUÇ DELİLLERİ; (Fiziksel Deliller): Metaller. Toprak, bitki ve yapı malzemeleri. Giyecekler, yatak malzemeleri, ayak giyecekleri. Kumaş lifleri. Her türlü doküman. Belgeler, el yazıları, makine yazıları, imzalı kağıt, senet, vs. Her türlü video ve teyp kasetleri ile cd, vcd, dvd gibi elektronik kayıt cihazları. Paralar. Yazım araçları ve kullanılan materyaller. Ateşli ve ateşsiz silahlar. Cam veya cam kırıkları. Silah, fişek ve mühimmatlar, av tüfekleri

içinde bulunan saçma ve tapalar. (barut hariç) Mermi, kovan, kartuş ve çekirdekler. (barut hariç) Diğer araç ve gereçler.

MADDİ SUÇ DELİLLERİ; (izler)

- **Zorlanmadan meydana gelen izler;** Alet izleri. (her türlü kesici, delici, ezici alet izleri)
- **Temastan doğan izler;** Ayakkabı izi, diş izi, oto lastik izi,
- **İnsan vücudundan kaynaklanan izler;** Parmak izi, avuç izi, ayak izi, kulak izi,

İLK EKİPTE BULUNMASI GEREKEN MALZEMELER: Güvenlik şeridi (girilmez yalızı) ya da bandı ve şeridi bağlayacak bariyer kiti. Makas, Eldiven, Delil poşeti, Galoş, Bone, İlk yardım çantası, El feneri veya projektör. El aletleri kiti, Kalem, kağıt, tebeşir, çizim kalemi, Reflektör, ikaz işaretleri, gece için fosforlu ikaz işaretleri. İnzibat aletleri ve silah.

İLK EKİBİN DELİLLERLE İLGİLİ ACİL ALMASI GEREKEN ÖNLEMLER

1. İlk koruma tedbirleri delillerin muhafazası açısından büyük önem taşır.
2. Olayı derhal ilgili genel kolluğa bildirin.
3. Olay yerinin yeterince güvenli hale geldiğinden emin olun.
4. Olayın tam olarak ne olduğunu anlamaya çalışın. Bunun için ilk görgü tanıkları ile görüşün.
5. Özellikle patlama olaylarında ikinci bir patlama olacağı beklentisi olabileceğinden uzmanının vereceği talimat haricinde olay bölgesine girilmesine izin vermeyin.
6. Yangın olaylarında binadan yanan malzeme döküntüleri olabileceğinden kask olmadan binaya girmeyin.
7. Olay yerinde güvenlik şeridinin uygun yerden ve tamamen çekildiğinden emin olun.
8. Olay yerinin sınırlarını tam olarak tespit edin. Gerekirse güvenlik hattını genişletin.
9. Olay yerinde kimsenin kalmamasına dikkat edin.
10. Olayda nelerin delil olabileceğini hatırlayın. Çoğu olayda delil sadece şüpheli ve mağdurdur. Onları iyi muhafaza edin.
11. Olayın failini mağdur ve mağdur-maktul yakınlarından koruyun.
12. Hava koşullarını gözetin. Riskli bir durum varsa uygun koruma tedbirlerini uygulayın.
13. **ÖNCELİKLE BİZİM CAN GÜVENLİĞİMİZ ESASTIR.** Kendinizin ve çevrenin can güvenliğinden emin olun. Gerekirse destek ekip isteyin.
14. Ateşli silahla işlenen suçlarda el svabı alınacağından şüphelinin ellerini yıkamasına izin vermeyin.
15. Olay yeri karanlık ise projektör veya el feneri yardımıyla aydınlatmaya çalışın.
16. Olay kapalı bir alan ise en iyi koruma şeklinin kapıyı kapatarak yapıldığını unutmayın. Ancak yapılanları not edin ve ilave iz bırakmamaya gayret edin.
17. Olay yerine giriş ve çıkış noktalarını delil bulunma ihtimaline karşı korumaya alın.
18. Hava şartları ve zorunluluk nedeniyle yerleri değiştirilen delillerin yerlerini işaretleyin ve not ederek genel kolluk gelince mutlaka bildirin.
19. Olay yerine girilme zorunluluğu varsa bir giriş noktası belirleyin ve yalnızca buradan girilip çıkılmasını sağlayın.
20. Kaybolmasından şüphe ettiğiniz delillerin yerlerini işaretleyin. Hatta yanına bir çubuk dikerek zaman zaman bu delillerin yerinde olup olmadığını kontrol edin.
21. Delillerin buldukları yerde kalması esastır. Ancak koruma altına alma, delillerin illa da buldukları yerde olması demek değildir.
22. Olay yerinde bulunan silah, altın, para vb. kıymetli eşyaların kaybolma riski varsa yerlerini işaretleyerek ve mutlaka not ederek yerinden alın ve kilitli bir yerde muhafaza edin. Bilahare genel kolluğa teslim edin.
23. Delillere dokunmayın. Zorunluluk varsa mutlaka eldiven kullanın. Bu delillerdeki izleri koruduğu gibi sizin sağlığınız için de bir zorunluluktur.
24. Yapılan tüm işleri not etmeye çalışın. Olay yeri inceleme ekibinin istemesi halinde bu notları verin.
25. Olayda oto kullanılmışsa otunun yerini değiştirmeyin ve olay yerinden başka bir yerde de olsa korumaya alın veya korumaya alınmasını sağlatırın.
26. Olay yerinde bulunan tabanca, kovan, mermi çekirdeği ve fişek gibi fiziksel delillerin korunması çok önemlidir. Zorunluluk olmadığı müddetçe yerlerini değiştirmeyin.
27. Olay yerinde herhangi bir şey yenilip içilmesine müsaade etmeyin. Özellikle sigara içmeyin, içilmesine izin vermeyin.
28. Olay yerindeki telefonu kullanmayın.
29. Deliller yola veya kaldırıma yayılmış olabilir. İkaz levhaları koyarak trafik akışının değiştirilmesi için trafik ekibinden yardım isteyin.
30. Maktülün bulunduğu pozisyonun değiştirilmemesine dikkat edin. Sağlık görevlilerinin müdahalesi öncesi pozisyonunu mutlaka not edin.
31. El ya da yara svabı alınacak kişilerin ellerinin ve ilgili uzuvlarının yıkanmasına, elbiselerinin değiştirilmesine izin vermeyin.
32. Mermi çekirdeği isabetinden yola çıkılarak atış mesafesi tayini yapılmaktadır. Mermi giriş deliği bulunan kişinin en dıştaki elbisesi bunun için gereklidir. Sağlık ekibinin bu kısmı kesmemesi için ikaz edilir.
33. Olay yerindeki güvenlik şeridini ihlal edenler isim soy isim alınarak not edin. Kalabalık içerisinde suçla ilgisi olabilecek ve kasıtlı olarak olay yerini ihlal edebilecek insanlar olabileceğini unutmayın.
34. Olay yerine uzman ekiplerin gelmesi uzun zaman alacaksa ve delillerin bozulmasından endişe ediliyorsa bir fotoğraf makinesi temin edilerek olay yerinin fotoğrafı çekilir.

35. Olay yerinde delillerle ilgili yaptığınız her şeyi not edin. Bu notlardan OLAY TESPİT TUTANAĞI tanziminde istifade edin.

Olay Tespit Tutanağı Örneği:

OLAY TESPİT TUTANAĞI

15.03.2005 Cumartesi günü saat 22.15'de ..... Otelin 42 numaralı odasında kaldığını beyan eden Walter SCATT isimli kişinin çevre emniyet devriyesi olduğum sahile gelerek; odada bulunmadıkları sırada, odasının penceresi camını kırarak içeri giren bir şahsın, yatak odasında bulunan gardırop gözünde bulunan üç yüz YTL. yi çaldığını bildirdi. Saat 22.16'de olay mahalline hareket ettik. Olay mahalline saat 22.20'de varıldı. Söz konusu odanın otelin 4. blok zemin katının ana girişe göre sol tarafındaki koridorda on ikinci oda olduğu görüldü. Oda bir salon ve bir yatak odası ile banyonun yer aldığı iki metre uzunluğunda bir koridordan ibarettir. Sol tarafta görülen yatak odasındaki gardırop kapılarının açık olduğu görüldü. Gardırobun, sağdan ikinci gözünün kilidinin sertçe bir cisimle kırılmak istendiğini belirten tahta parçaları ve ezikler bulundu. Ayrıca gardırobun önündeki halıda salon kapısından banyo içerisine kadar belli belirsiz çamurlu ayak / izlerine rastlandı. Pencere, camının kesildiği belirlendi. Bahçeye bakan salon balkonunun demirleri üzerinde parmak izleri görüldü. Balkonun hemen altındaki bahçede faile ait olabileceği değerlendirilen ayakkabı izlerinin mevcut olduğu görüldü.

Olay yerindeki iz ve delillerin gerekli tespitlerinin ve ayrıntılı incelemenin yapılması amacıyla saat: 22.30 da MANAVGAT İlçe Jandarma Komutanlığı Nöbetçi Astsubayı Kıdemli Başçavuş Selim TIRAŞ'a bildirildi.

Saat: 23.00 da Jandarmanın olay yerine intikal etmesi üzerine bu zamana kadar korunan olay yeri teslim edildi. Jandarma olay yeri inceleme ekibi gelene kadar olay yerini muhafaza etmemi istemesi üzerine olay yeri korumasına devam edildi. Saat: 23.15 te olay yerine olay yeri inceleme ekibi geldi. Olay yeri inceleme ekibi not, kroki, fotoğraf ile gerekli tespitleri yaptı. Ayak izleri, parmak izleri ve alet izlerinin kalıbı alınarak ölçü, kroki ve fotoğraf ile tespitleri yapıldı. Aramada elde edilen bazı küçük nesnelere, tetkik için alındı. Ayrıca, karşılaştırma analizleri için, evin içinden ve dışından toprak örnekleri alındı.

Olay hakkında bilgisine başvurulacak olan otel kat sorumlusu Ayşe TULUKÇU çağırılarak Jandarmaya gerekli bilgileri verdi. Ayşe TULUKÇU'nun verdiği bilgiler üzerine 21 ve 22 numaralı odalarda kalan misafir çocukları John Garden ve Thomas Quinn babaları ile birlikte getirilerek Jandarmaya 23.55'te teslim edilmiştir. Saat: 23.58 de olay yeri korumasına son verilmesinin istenilmesi üzerine olay yerinden ayrıldı.

Tespit edilecek başka bir husus kalmadığından, soruşturmaya esas olmak üzere tanzim edilen iş bu tutanak müracaatçı ve tanığa okunduktan sonra, altı, birlikte imza edildi. 15.03.1988, saat 00.25

İMZA	İMZA	İMZA	İMZA	İMZA
Duran SARIOĞLU	Murat GÜRDAL	Walter SCATT	Ayşe TULUKÇU	Selim TIRAŞ
Güvenlik Amiri	Güv. Elemanı	Mağdur-Müşteki	Tanık	J.Astsb.Kd.Bçvş. KUMKÖY J.Krk. K.

A. OLAY YERİ ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ: (BİLGİ)

1. Şerit Yöntemi:

Bu yöntem, olay yerinin dikdörtgen olması halinde uygulanır ki veya üç araştırmacı A, B ve C dikdörtgenin bir kenarından birbirlerine paralel olarak, aynı anda ve ağır ağır yürüyerek araştırmaya başlamalıdır. Araştırma sırasında bir delil bulunduğu anda araştırmacı haber verir ve diğer araştırmacılar duraksar. Gerekli ise fotoğrafçı çağrılır. Delil görevlisi delili toplar, korur ve etiketler. Dikdörtgenin sonunda araştırmacılar geriye döner ve şekil 1'de olduğu gibi yeni şeride geçerler. Araştırma böylece devam eder.

2. Izgara Yöntemi:

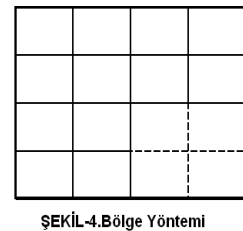
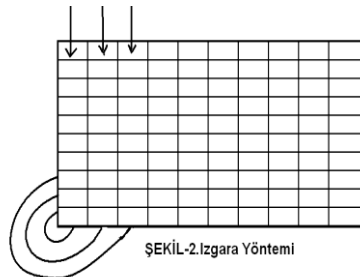
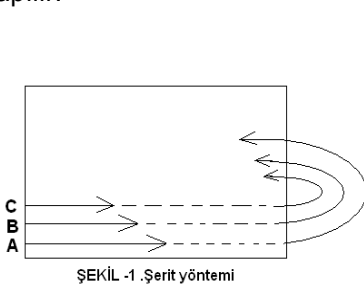
Şerit yönteminin biraz değişik şekli, izgara (çift şerit) yöntemidir. Burada dikdörtgen kenardan paralel olarak baştanbaşa geçilir, sonra köşeden dönülerek dikdörtgenin diğer kenarı paralel olarak geçilir. Izgara gibi kesişen hatlar sistemine göre olay yeri incelemesi yapılır.

3. Spiral Yöntemi:

Üç araştırmacı birbirlerini spiralin yolundan izlerler. Araştırmaya dışarıdan başlanır ve spiralin merkezine doğru devam edilir. Bazı olaylarda araştırma, spiralin merkezinden başlayıp dışa doğru devam edecek şekilde uygulanabilir. Bombalama gibi olaylarda araştırma merkezinden çevreye doğru izlenir.

4. Bölge Yöntemi:

Kare şeklindeki olay yerleri için kullanılır. Olay yeri dört bölüme ayrılır. Her bölüm için bir araştırmacı görevlendirilir. Olay yerinin büyüklüğüne bağlı olarak çeyrek bölümler yeniden dörde bölünür, böylece araştırma yapılır.

B. KROKI ve PLAN (BİLGİ)

1. Tanımı ve Önemi

Bir yerin kuşbakışı görünümünü basit çizgilerle saptanmasına kroki, belirli bir ölçek dâhilinde çizimine ise plan denir. Polisle kroki ve plan çoğu zaman karma olarak uygulanmaktadır. Sadece basit kroki genellikle yeterli olmamakta, ayrıntılı bir plan ise her zaman gerekmemektedir. Bu nedenle, izleyen kısımlarda kroki ve plan ayrı ayrı değil, olay yeri tespitinde pratik olarak kullanılabilir şekilde birlikte anlatılacaktır.

Olay yeri krokisi mimari bir çizim olarak kabul edilmemelidir. Sadece olay yerinin basit olarak resmedilmesidir.

Olay yeri krokisi, olay yerinde birçok husus olay sonrası değişeceğinden soruşturma için olayın yeniden gözden geçirilmesinde, yeniden canlandırılmasında ve değerlendirilmesinde önemli rol oynar. Ayrıca genellikle olay yerini görmeyen hâkim, savcı ve dava vekillerinin açık bir şekilde olay yerini görebilmesini sağlar.

Olay yerinin hemen tespit edilmemesi nedeniyle çözülemeyen birçok olayın varlığı bilinmektedir.

Bu nedenle olay yerinin araştırılmasından, deliller kımıldatılmadan ve bozulmadan önce tespiti esastır.

Genellikle fotoğraf olay yerini iki boyutlu temsil eder. Ancak olay yerinde değişik noktalar arasında mesafe bilgilerini tam olarak sağlamaz. Olay yerindeki nesnelere arasındaki ilişkilerin varlığı, "mesafeler bilinmedikçe açık olarak anlaşılabilir. Olay yeri krokisi, önemli delillerin yer ve durumlarının tespiti ile ölçülerini gösteren en etkili ve en basit yoldur.

İyi bir kroki ve fotoğraf, önemli hususların tanı tespitini sağlar. Bugün kroki ve fotoğraf, birlikte ve ayrı ayrı olay yerini tespitinde kullanılmaktadır. Fotoğraf ayrıntıları gösterir. Kroki ise, nesnelere mesafelerini verir. Kroki, olayla ilgili ana hatları gösterir ve bu önemli hususlar arasındaki ilgiyi, mesafeler yardımıyla açıklar. Fotoğrafla tespit imkânının bulunmadığı hallerde, kroki, tek olarak yapılabilir olarak yapılabilir Kural olarak, fotoğraf ve kroki, öldürme, saldırı, ölümlü trafik olayları, kundaklama, hırsızlık olayları ve diğer önemli suçlarda olay yerinin tespitinde birlikte kullanılmalıdır.

Fotoğraftan kroki çizen cihazların kullanılması, yaygınlaşmaya başlamıştır. Bazı ülkelerin polis teşkilatlarında, özellikle İsviçre'de bu yöntem trafik ile ilgili olay yerinin tespitinde kullanılmaktadır.

2. Kroki İçin Genel Kurallar

Taslak kroki, araştırmacı tarafından olay yerinde yapılır. Ölçülü olması gerekmez. Boyutlar, yaklaşık olarak ve uygun ölçüde olmalıdır. Taslak kroki, esas krokinin çizilmesinde kullanılır. Araştırmacı olay yerinden ayrıldıktan sonra, orijinal krokide değişiklik yapmamalıdır.

Esas kroki, ilgili makama (mahkemeye) sunulmak için çizilir. Genel olarak taslak krokiye dayanır. Araştırmacı ya da kroki görevlisi tarafından mekanik gereçlerle aritmetiksel olarak, belirli ölçüğe göre çizilir.

Olay yeri krokisi bir kalem, kâğıt ve cetvel ile yapılabilir. Diğer taraftan esas kroki için daha ileri malzeme gerekir. Eğer araştırmacı açık alandaki olay yeri ile birlikte çevre arazinin krokisini çizmek isterse, uygun şekilde yapabilmek için basit geometri bilgisine sahip olmalıdır.

Kroki çiziminde ebatlar ve çizgileri göstermek için kolaylığı sağlamak bakımından milimetre taksimatlı grafik kâğıdı çok uygundur.

Olay yeri krokisinin çiziminde renkli kalemler kullanılabilir. Örneğin; bir aracın çarpışmasında kazanın oluşunu, aracın önceki ve sonraki durumlarını ayrı renkli kalemlerle göstermek mümkündür. Ancak, krokide çok fazla renk kullanılmamalıdır. Çünkü kroki bir resim tablosu değildir.

Krokide çarpık11 önlemek için tüm ölçüler eşit oranda alınmalıdır. Örneğin; olay yerinde bir yer adımla, diğer bir yer metre ile ölçülmemelidir. Yaygın uygulama hatalarından birisi, mesafelerin adımla ölçülerek sonradan metreye çevrilmesidir. Sık yapılan bir hata da, bir odanın dış hatlarının tam olarak ölçülmesi ve sonradan eşyaların tahmini olarak krokide yerleştirilmesidir.

Krokiye başlamadan önce neyin krokisinin çizileceğine karar vermek gerekir. Bu özellikle dışarıda mahal krokilerinin yapılmasında önemlidir. Krokiye, olay yerine yeterli derecede aşına oluncaya kadar başlanmaz. Ancak tanık ve mağdurların sorgusundan (ifade alınmasından) önce, en azından ilk kroki taslağının hazır olması kolaylık sağlayabilir. Eğer mağdur ve tanıklar, onların ayrı ayrı görgülerini ve durumlarını kroki yardımıyla açıklayabilirlerse zamandan tasarruf sağlar ve önemli bilgiler elde edilebilir.

Kroki çiziminde aşağıda belirtilen genel kurallar göz önünde bulundurulmalıdır.

a) Krokiye başlamadan önce neyin krokisinin çizileceğine karar verilmelidir,

b) Olay yerine yeterli derecede aşına oluncaya kadar krokiye başlanmaz,

c) Olay mahallinin yönünü belirtmeyi asla unutmamak gerekir. Krokide yön çizilmelidir.

d) Ölçüler bizzat tespit edilir. Başkalarının verdiği ölçülere güvenilmemelidir.

e) Açıkça olayla ilgisi olmayan şeyler çizilmez.

f) Olay yerinden uzak bir yerde, evde, karakolda kroki çizmek için, düzeltmek için hafızaya asla güvenilmemelidir.

g) Ölçüler ve ölçek krokide belirtilmeli, fotoğraf kullanılmışsa, yeri ve pozisyonları krokide işaretlenmelidir.

3. Krokide bulunması gereken temel unsurlar:

a) **Ölçüler;** ölçüler tam olmalıdır. Büyük alanların resmedilmesinde ölçüler metre ile küçük alanlarda ise santimetre ile belirtilmelidir. Ölçüler olay araştırma sorumlusu ya da kroki görevlisi tarafından alınmalıdır. Taşınabilir nesnelere ölçüleri, diğer taşınabilir nesnelere ve sabit yerlere göre belirlenmelidir.

b) **Kroki Yönü;** Kroki yönü kroki üzerinde daima belirtilmelidir. Krokinin uygun şekilde çizilmesinde kolaylık sağlayan kroki yönü, her zaman Kuzeyi gösterir.

c)Önemli Hususlar; Krokide, araştırmada yol gösterici hususlar resmedilmelidir. Gereksiz detayların çizilmesi ve resmedilmesi krokiyi düzensiz ve kalabalık gösterir, esas hususların anlaşılmasını güçleştirir.

Sadeliğin esas olduğu kroki, sadece konu ile ilgili hususlarla sınırlandırılmalıdır. Örn; krokiye oda çevresi ile kapılar, pencereler, baca ve diğer büyük sabit nesnelere dâhil edilir. Mefruşat daha sonra gösterilir. Ceset ya da diğer önemli nesnelere mefruşatla ve diğer nesnelere ilişkisi gösterilir. Odanın, ocak, şömine, lavabo, giriş ve antre gibi yerlerinin ölçüleri alınmalıdır. Cesedin bu nesnelere olan uzaklığı ölçülmeli ve kaydedilmelidir.

d. Ölçek

Krokide ölçek, normal olarak resmedilecek bölgeye, gösterilecek ayrıntıların miktarına ve çizilecek kâğıdın büyüklüğüne bağlı olacaktır. Genellikle küçük ölçeğin kullanılması tavsiye edilebilir. Bir krokinin gerçek ya da yaklaşık oranı daima, kelime, rakam ya da çeşitli şekilde gösterilmelidir. Eğer taslak kroki yapılıyorsa, nesnelere büyüklüğü diğer nesnelere orantılı ve yaklaşık olarak çizilebilir.

e. Semboller ve Anlamı

Nesnelerin tanınmasında kullanılan sembollerin anlamı krokide açıklanır. Büyük bölgelerin krokisinin çizilmesinde evrensel işaret ve semboller kullanılabilir. Eğer küçük bir odanın ayrıntıları gösterilecek ise çeşitli nesnelere harflerle ya da rakamlarla belirtilir ve kroki üzerinde açıklanır. Krokide aşırı derecede harf ve rakamların kullanılması kalabalık eder ve esas hususların anlaşılmasını güçleştirir.

f. Açıklama Bölümü

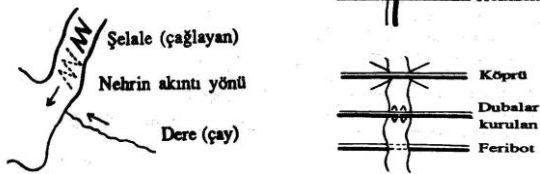
Bu bölümde krokinin başlığı, olayın tanımı, olay (ceraim) numarası, olay yeri, mağdurun kimliği, tarih, saat, hava durumu, krokiyi çizen, onaylayan ve benzer bilgiler belirtilir.

4. Kroki Çeşitleri ve Ölçekler

Poliste krokinin kullanımı üçe ayrılır. Mahal krokisi, yer krokisi ve detay krokisi.

a. Mahal Krokisi

Mahal krokisi, olay yerinin ve bitişik binalar, yollar ve evler gibi çevresini de kapsar. Bir kundaklama olayında bitişik binaların yangına sebep olup olmadığını belirlemede mahal krokisi büyük önem taşır.

b.Yer Krokisi: Yer krokisi, olay yerinde onun yakın fiziksel çevresini kapsar. Evin bahçesi, apartmanın bir katı ya da katları... Gibi.

c. Detay Krokisi: Detay krokisi, asıl olay yerini ve onun hemen yakını kapsar. Suçun işlendiği oda ve detayları... Gibi.

Olay mahalli için uygun ölçeği, çizilecek alanın ve çizilecek kâğıdın büyüklüğü belirler.

Polis görevinde uygun ölçekler:

- 1 cm=25 cm. (küçük odalar için)
- 1 cm=50 cm (büyük odalar için)
- 1 cm=100 cm (büyük odalar ve küçük binalar için)
- 1 cm.=250 cm (büyük binalar için)
- 1 cm.=500 cm. (binalar ve bahçeli çevresi için)
- 1 cm.=1000 cm (birkaç binalı büyük mahaller için)

Açık alanların krokisinde evrensel işaret ve sembollerin kullanılması faydalı olur. En çok kullanılan evrensel figürler Şekil8'de gösterilmiştir.

5. Kroki Tipleri ve İzdüşümü

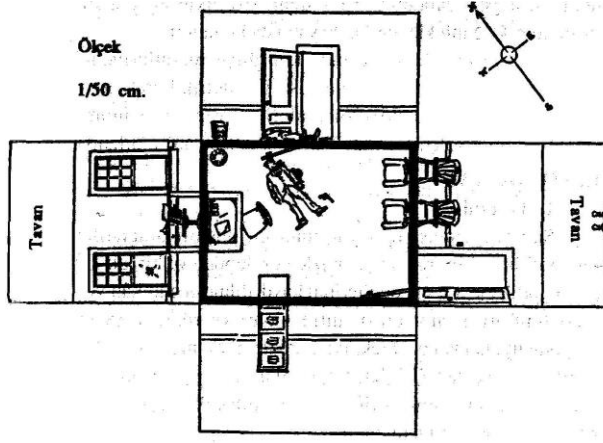
Olay yerinin içeride ya da dışarıda olmasına göre çeşitli kroki tipleri çizilebilir. Kroki tipinin seçilmesi önemli değildir. Önemli olan araştırmacı tarafından olay yerinin tam olarak gösterilebilmesi ve anlaşılır olmasıdır.

a) **Üst görünüm**, zemin planı veya kuşbakışı görünüm olarak bilinen kroki tipi olay yeri kroki çiziminde kullanılan en basit ve en çok kullanılan çizimdir.

b) **Diğer bir kroki tipi, dikey çizimdir.** Bu yatay görünümünden çok, dikey görünümünün gerekli olduğu durumlarda kullanılır. Bir evin duvarındaki kan lekelerinin gösterilmesi, yerinin anlaşılması için, dikey çizim gereklidir.

c) **İzdüşümü krokisi** ise bu iki krokinin birleştirilmiş şeklidir. Normal kroki olay yerini iki boyutlu bir düzlem olarak gösterir. Olay yerindeki delillerin karşılıklı ilişkisini daha iyi gösterebilmek için, üç boyutlu resmedilir. Bunun için izdüşümü krokisi kullanılmalıdır. İzdüşümü krokisinde zemin krokisi aynen çizilir ve yan duvarlar da yana açılır ve zemin gibi kabul edilerek çizim yapılır. İzdüşümü krokisinde olay yeri odanın görünümü, kenarları kesilmiş ve açılmış bir karton kutu gibidir. Bu yöntemle olay yerinde özellikle tavanda bulunan mermi delikleri ya da kan lekelerinin yerleri açık olarak görülebilir.

d) **Başka bir kroki tipi, perspektif çizimdir.** Olay yeri üç boyutlu olarak çizilir. Yapılabilirse olay yeri oldukça açık olarak görülür. Bu tip kroki, resim çizme yeteneği gerektirdiğinden, genellikle tavsiye edilmez.

İzdüşümlü Olay Yeri Krokisi

Kaynak: Modern Criminal Investigation.

6. Olay Yeri Ölçme Metotları:

Geniş alanların resmedilmesinde, krokinin açıklık ve doğrulunu sağlamak ve kroki çizenin işini kolaylaştırmak için bazı temel ölçme yöntemleri kullanılabilir.

Olay yerinde genellikle bilinen bir noktadan, bilinmeyen noktaların saptanması gerekir. Ölçme konusunda karşılaşılan problemlerin birçoğunda basit ve değişik koordinat metotları kullanılabilir.

a) Koordinat Metodu: Ana hattan yararlanarak çizilen dikdörtgenlerden bir noktanın yeri tespit edilir. Krokide noktaların yerini belirlemek için en basit yol, iki karşılıklı dikey hatlardan mesafeleri vermektir. Eğer olay yeri bir oda ise, nesnelerin iki karşılıklı duvar gibi referans hatları kullanılarak krokisi yapılabilir.

b) Polar Koordinatlar: Bilinen bir doğrultuda çizilen bir hat yardımıyla duruş noktası, istenen nokta ve bilinen hatlar arasında bir dik üçgen meydana getirilir. Böylece durumu belirlenmek istenen noktaların yeri saptanır.

Bu sistem, özellikle açık alanlar için faydalıdır. Çoğunlukla günlük hayatta da kullanılır. Olay yerinin ölçülmesinde koordinat metotlarından başka, travers metodu gibi metotlar ve basit geometrik kurallardan yararlanarak yükseklik, açıklık ölçümlerinin yapılması mümkündür. Örn, mesafe ölçümlerinde Tales bağlantısından yararlanılabilir.